

בבא בתרא יט

משה שווערד

1. שערים מצויינים בהלכה

דף יט. לא שנו אלא מן המחמצן אבל מן הנדיין ד' אמות. עי' ברש"י החילוק ביניהם | כתב בשו"ת הרא"ש (כלל קח-י) דלא יהי רבנן שיעור לכל נזיקין ג' טפחים, אלא לכל היזק שיעור בפני עצמו כמו שצריך כדאיתא בגמ' כאן, דכל אחת שיעוריה לפי נוקיה, וכן כל הנך דמתניתין סולם ומזחילה שובך ונובלות כו', וכתב בשם הגאונים דבכל הזיקות שלא נתפרשו בתלמוד שיעור הרחקותיהן היינו בכדי שלא יזיק, כדתנן לקמן

(כד:): ומרחיק מנטיעותיו של חבירו ומנירו בכדי שלא יזיק, הרי דהיכן שאין ידוע השיעור כתבו בכדי שלא יזיק, כי דרכיה דרכי נועם, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הגורם היזק לחבירו.

2. ריטב"א על בבא בתרא דף יט/א

איבעיא להו וסד בסיד תנן או דילמא או סד בסיד תנן. יש מפרשים דודאי רבנן דבי מדרשא בקיאי בגירסא דמתניתין, דבכי הא דתלי עיקר דינא לא היו שוכחין הגירסא כל בני הישיבה, אלא דקים להו דגרסינן וסד בסיד אלא פירושא דהיא וא"ו קמבעיא להו, ולפי שיטה זו יש להם לומר דודאי בסיפא נמי גרסינן וסד דאי בסיפא גרסינן או סד פשיטא דברי שא דקתני וסד היינו וסד ממש מדלא תני או כמו בסיפא, אלא בתרוייהו גרסינן וסד וכן הוא בתוספתא, והא דפשיטא לן הכא דבסיפא או סד בעי למימר היינו משום דסברא הוא דלהבלא בחד מינייהו סגי אבל רישא דמשום מתונא מספקא להו:

3. סוכת דוד

ועיין רא"ש סימן ד' שכתב איבעיא להו וסד בסיד תנן או דילמא או סד בסיד תנן, ולא איפשיטא הלכך אם עשה אחד מהם אין כופין אותו לעשות יותר עכ"ל ועיין ביה"ל ח"ב מ"ו ב', שכתב דיש לספק בדעת הרא"ש אם כונתו אם עשה וכו' זהו רק בדיעבד או שזהו ג"כ לכתחילה כן, וכתב דמלשון הטר קנ"ה י"ח שמביא דעת הרמ"ה דבעינן תרווייהו וכתב אבל א"א הרא"ש כתב דבחד סגי אם הרחיק א"צ טיח סיד ואם ירצה יטיח בסיד ולא ירחיק עכ"ל וכתב הביה"ל הרי להדיא דס"ל להרא"ש דגם לכתחילה תופר בלא הרחקת ע"כ היינו מלשון אם ירצה וכו' משמע שתלוי זה רק ברצונו ומותר לו זה, וכתב הביה"ל והנה בדף כ: בהא

4. רמב"ם יד החזקה הלכות שכנים פרק ט

(א) לא יחפור אדם בור ולא שיה ולא מערה ולא יביא אמת המים ולא יעשה בריכת המים לשרות בה בגדים לכבס בצד כתלו של חבירו אלא אם כן הרחיק מכותל שלשה טפחים ויסיד בסיד לכותל בור זה או מקוה המים זה או כותל האמה מצד חבירו כדי שלא יבליעו המים ויזיקו כותל חבירו:

5. מגיד משנה על הלכות שכנים פרק ט הלכה א

לא יחפור אדם בור ולא שיה ולא מערה וכו'. משנה פרק לא יחפור (דף י"ז) ובגמרא מתבאר. ומ"ש וסד בסיד לומר דתיתי בעינן הרחקה וסיד והוא בעיא בגמרא (דף י"ט) ואמרו פשיטא דתיתי בעינן דאי ס"ד וכו' ונדחה זה שם אבל כתבו המפרשים ז"ל דכיון דכך אמרו דפשיטא דתיתי בעינן הכי קי"ל וזה דעת המחבר:

6. ריטב"א - קוק

ליערבינהו. 99 פ"ט משכנים ה"א, וכ"ה ברבינו יונה רשב"א ור"ן, ובמ"מ שם דפשטי' דתיתי בעי', אולם בשעה"מ כ' בשם שו"ת עבודת הגרשוני בד' הר"מ דהאיבעיא לא נפשטה ומספק אין לו להזיק לחבירו, וכ"נ בהג"מ שם, והרא"ש בסימן ד פסק דלא איפשיטא הלכך אם עשה אחד מהן אין כופין אותו לעשות יותר, ובטור בסי' קנה הביא מהרא"ש דבחד סגי ואם הרחיק א"צ סיד ואם ירצה יטיח בסיד ולא ירחיק, ומבואר דמותר לכתחילה, וכ"מ בש"ך שם סק"ת וכן בהגר"א סקנ"א שכי' דס"ל להרא"ש דהוי ספק ממון לקולא, ובסמ"ע וקצוה"ח שם סק"ז נקטו דרק בדיעבד מותר, וע"ע בנתיבות שם סק"ט, ועי' ברמ"א בשו"ע בסי' קנה סי"ח בשם י"א, ובדברי הגר"א שם סק"ח וסקנ"א נראה בד' הר"מ דהוי ספק איסור להכי אזלי לחומרא, ואזיל הגר"א לשיטתו בד' הר"מ גבי כיבד וריבץ דדיני הרחקת נזיקין נידון כספק איסור לחומרא, וולפ"ז יש לבאר הא דס"ל להר"מ בה"א דבהרחקת

7. דבר יעקב מסכת בבא בתרא דף יט עמוד א

החזו"א ושי' ר' שמואל מקשים לפי הגר"א שמבאר בדעת הרמב"ם דספק איסורא לחומרא, למה כתב הרמב"ם שבדיעבד אם סמך א"צ להרחיק, הרי כל הזמן הוא עובר על ספק איסורא.

החזו"א [סימן יג - י] מבאר שהרמב"ם והרא"ש נחלקו מי נקרא מוחזק, הרא"ש סובר שהעושה בתוך שלו נקרא מוחזק וא"צ להרחיק מספק, והרמב"ם סובר שהניזק נקרא מוחזק בתשמישו ואסור למזיק להוציאו מחזקתו. ואם המזיק עבר וסמך, הוי כמו תופס בספק ממון, שהרמב"ם סובר שמהני תפיסה [בתקפו כהן ושאר ספק ממון].

8. סוכת דוד

(י) ועיין ברכ"ש ט"ו שעמד בזה דמה שייד לדון בזה ולומר ספק ממונא לקולא (להרא"ש) גם לכתחילה ולרמב"ם בדיעבד בשכבר עשה) דהא כשדנין על הסמיכה לחוד בזה אין הספק לענין אם החצר שלו או לא אלא דודאי החצר שלו אלא דאסור לו להזיק לחבירו ומה בין ספק זה לספק בבהמה אי כשרה או טריפה וכמו שהסביר מו"ר זיע"א דאם הספק הוא אם הוא של חבירו או נקרא ספק ממונא אבל אם הספק הוא אם חייב לשמים או נקרא ספק איסורא והכא הא הספק הוא בענין איסור לשמים וכו' וכתב לתרץ דשאני דין הרחקות גזיקין מספק דין לא יעמיד אדם כלב רע בתוך ביתו וסולם רעוע בתוך ביתו דהתם אין בזה דין לחבירו ורק שהוא דין כלפי שמים אלא דהבי"ד כופין אותו ע"ז משא"כ כל דיני הרחקות יש דין תביעה ששכנים יש להם דין תביעה ע"ז (והרא"י) דמהני מחילה ע"ן ושאני מכל מזיק שיכול אח"כ לחזור ממחילתו כן כתב שם אח"כ) והוי שורש מזיק דין חיוב ממונא אפילו ההרחקה בעצמה וע"כ הוי בעל החצר מוחזק אפילו לכתחילה וכש"כ לאחר סמיכה עכ"ל היינו דכל

(יא) ועיין ה"י ר' ראובן ח' שכתב לבאר טעם החילוק (לפי הביה"ל והרעק"א הנ"ל) בין ספק מזיק דמותר לכתחילה לסמוך ובין ודאי מזיק וספק היתר דאסור לכתחילה, וכתב דבודאי מזיק הוא חשוב בא להוציא מתפיסת חבירו ומספיקא לא מפקינן אבל בספק מזיק דהוה רק ספק מוציא דאם אינו מזיק הרי אינו מוציא כלום בזה לא אסור לכתחילה עכ"ל וזה צ"ב דהא אי יש לו היתר לסמוך אינו מוציא כל עיקר דבתוך שלו עושה וזהו דבר היתר וא"כ הוי רק ספק מוציא גם במזיק ודאי וספק היתר וצ"ל דכונתו דאילו הוא מזיק ודאי וכיון דהוי זה גיד"ל א"כ נחשב זה כמו שנכנס לתוך של חבירו ורק דהותר לו זה וא"כ מקרי מוציא מחבירו ומספק אין להוציא אבל בספק מזיק מקרי שזהו רק ספק מוציא.

וכתב ובספק מוציא היינו בספק מזיק פליגי הפוסקים אם אסור (וזהו דעת הקצוה"ח ונתיבות) ואם מותר (וזהו דעת הביה"ל והרעק"א הנ"ל) וכתב ולבאר סברת מחלוקתם נקדים דמה שאסור להזיק לחבירו הוא בכלל לא תגזול וכמו שמבואר בר' יונה ריש מסכת אבות (וכן הוא בטור שע"ח עיי"ש היינו דוזה ענף מדין גזילה) ולפי"ז י"ל דהפלוגתא אם ספק מזיק אסור והיינו אם ספק מוציא אסור תליא בהא אי שייד באיסור לא תגזול ספק איסורא לחומרא (ועיי"ש בהגהה שכתב ואף שביד רמ"ה

לקמן כ"ו כתב דאיסור מזיק הוא משום לפני עור לא תתן מכשול או ואהבת לרעך כמוך זה צ"ע דלפ"ע ל"ת מכשול לא מצינו אלא בנזק הגוף והנפש ומ"ע דואהבת לכאורה לא שייד כשהוא מפסיד תשמישו בשביל זה עכ"ל

9. שערם מצויינים בהלכה

משום דמשתכי לה לקדרה. פרש"י שמשברין את הקדרה כו'. ופירשו התוס' כוונת רש"י דמה"ט אין דרך להטמין בהם, והקשו וכי דרך להטמין בגיזי צמר, ואפ"ה קתני לה, ותירצו דאע"פ דאין דרך להטמין בגיזי צמר, מ"מ לפעמים טומנין, אבל בסלעים אין דרך כלל להטמין מפני שמשברין את הקדרה, ואינו שכיח, ולכן לא חש למתנייה, ועוד יש לפרש דכיון דלא שכיח כלל שרי להטמין בה, דבמילתא דלא שכיחי לא גזרו רבנן. וכ"כ הרמ"א (או"ח סי' רנו ס"ג) יש אומרים דמותר להטמין בסלעים אע"פ שמוסיפין הבל, דבמילתא דלא שכיחי לא גזרו רבנן. וכתב עלה המג"א (ס"ק יא) דבסלעים לא שכיח שיטמין בהם משום שמשברים את הקדרה, או שמקלקלים את המאכל, אבל דבר שלפעמים טומנין בהם אע"פ דלא שכיח גזרו בה רבנן.

וכתב על זה במחה"ש שכן משמע בדברי התוס', דרק בדבר שאינו שכיח כלל מותר להטמין, ולא גזרו בה, אבל בדבר דשכיח ואינו שכיח גזרו בה רבנן. והריטב"א מפרש בשם הירושלמי שבת (פ"ד ה"א) דמיירי בסלעים של מתכות דהיינו מטבעות, דע"י הטמנה משתכי [פי' מתקלקלים] ויש הפסד, ולכן אין דרך בני אדם להטמין בהם.

10. ריטב"א על בבא בתרא דף יט/א

דאי תנא נברכת וכו'. וקשיא לן והיכי לא עביד צריכותא לבור שיח ומערה, וי"ל דהנהו לא נפקי מהני משום דעמיקי והוה ס"ד דבעי טפי והני לא נפקי מינייהו דס"ד דכיון דלא עמיקי לא בעי כולי האי, ואין זה נכון מדלא פריש תלמודא הכי, והנכון כמו שפירשתי במשנה דבור שיח ומערה בלא מתונא נמי איכא משום חפירה ולהכי לא מייתרי, וליכא למימר דא"כ היכי לא פליג להו בתרי בבי, דהא ליתא דודאי בכלהו איכא בין טעם מתונא בין טעם חפירה ותנא בור שיח ומערה ליתורא דחפירה ואידך ליתורא דמתונא וילפי מהדדי לגמרי:

11. דבר יעקב מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

[ב] אבל זורע את הצדדין אילך ואילך - הטעם מבואר בגמ' משום דשרשי הזרעים אינם הולכים לצדדים. הראשונים מקשים דמ"מ ניחוש ששרשי הגפנים הלכו לצדדים מתחת לשרשי הזרעים, ושרשי הזרעים יכנסו בהם ואיכא איסור הרכבה.

- ר' יונה והרשב"א מתרצים דשרשי הגפן מתפשטים לצדדים מתחת לג' טפחים, ושרשי הזרעים אינם מגיעים לעומק ג' טפחים.
- הרמב"ן והריטב"א והר"ן מתרצים דליכא איסור הרכבה אלא בגפן עצמה, אבל שרשים בשרשים אין איסור הרכבה. והא דאסור לזרוע מעל הגפן אם ליכא עפר ג"ט, היינו משום שאז שרשי הזרעים נכנסים לענף האילן שהוברך תחת הקרקע.
- התוס' רי"ד מתרץ שהרכבה אינה מוציאה שורשים.

12. שערים מצויינים בהלכה

שם ע"ב בד"א בכותל לבינים, אבל בכותל אבנים בכדי שלא יזיק. פי' דבכותל לבינים בעינן הרחקה ג' טפחים, אבל בכותל אבנים בכדי שלא יזיק. כתב בתשו' מהר"ם מרוטנבורג (סי' תרפט) דכל הרחקות דמתני' שהם משום נזקי כותל לא מיירי אלא בכותל לבינים שלהם, אבל בכותל לבינים שלנו א"צ

כלל, דסתם כתלים שלהם היו של לבינים נאכל כתלים שלנו הם של אבנים, וראיה לזה מדמחלק בגמ' כאן בין כותל לבינים לכותל של אבנים. ובטור (חו"מ סי' קנה) כתב כן בשם ה"ר ישעיה, ושכן נראה מדברי רש"י, אבל ה"ר יונה כתב דאפי' בכותל אבנים נמי מיירי. ועי"ש בב"ח ובנתה"מ שהסבירו הוכחת

13. ריטב"א על בבא בתרא דף יט/ב

אמר רב טובי בר קיספא אמר שמואל רקיק אינו ממעט בחלון. האי שמעתא נקטוה הכא משום מאי דאמרינן בה מהנהו דקשו לכותל. וחלון זה הוא חלון המביא את הטומאה, וארבעה חלונות הם לענין זה, חלון העשוי לתשמיש ולזון את עיניו ולדבר עם חבריו, ושיעורו פותח טפח ומיעוטו כל שהוא, וחלון העשוי למאור ושיעורו כמלא מקדח גדול של לשכה ואינו מתמעט בכל שהו אלא שיהו רום אצבעים על רוחב גודל, וחלון העשוי לאויר ושיעורו כמקדח של רופאין, וגם זה יש לו שיעור למיעוטו, וחלון הנעשה מאליו שחררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת, ושיעורו כמלא אגרופו של בן אבטיה ויש שיעור למיעוטו. וכי אמרינן לקמן חספא גופיה ליחוצי ופרקינן דלית ביה שיעורא מיירי באותם שלשה חלונות שיש שיעור למיעוטן. ורש"י ז"ל פירש הא דרקיק בחלון דפותח טפח לאשמועינן רבותא דאפילו האי שמיעוטו בכל שהוא אי לא בטליה התם אין לו מיעוט:

14. שערים מצויינים בהלכה

וכל דבר שהוא מקבל טומאה, אינו חוצץ בפני הטומאה. פי' הר"י מיגש, כיון שהטומאה נכנסת בו היאך יחוצץ בפני אחרים, כלומר אם אינו מגין על עצמו היאך יגן על אחרים. ומה שפרש"י עה"כ (יתרו יט-ד) "ואשא אתכם על כנפי נשרים", משל לנשר שנותן ילדיו על כנפיו ואומר מוטב שיכנס החץ בי ולא יכנס בכני, התם הנשר טעה בזה, וחושב שיוכל לעשות כן, ובאמת אינו כן, ואיש שאינו נזהר היאך יוכל להזהיר אחרים, דאמרינן לעיל (טו). דור ששופט את שופטיו, שאם אמר לו טול קיסם מבין שיניך, אומר לו טול קורה מבין עיניך, עי"ש ברבינו גרשום.

15. דבר יעקב מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

ח] ותיפוק ליה דהוה ליה דבר שהוא מקבל טומאה - המהר"ם מקשה מה הקושיה דילמא באמת זה הטעם של שמואל שאינו חוצץ משום שהוי דבר המקבל טומאה.
[1] המהר"ם מתרץ דזה אין צריך לחדש, די' ע"ז משניות מפורשות שדבר המקבל טומאה אינו חוצץ.

[2] הרשב"א מתרץ שבתחילה סבר המקשן שהטעם של שמואל משום שהוי דבר המקבל טומאה ולכן מקשה מאי איריא רקיק אפי' עבה נמי שסותם כל החלון אינו חוצץ, ומשני דטעמו משום שעומד להנטל ולכן איכא רבותא יותר ברקיק. ופריך תיפוק ליה משום שהוא מקבל טומאה.

[3] הפורת יוסף מתרץ ע"פ מש"כ התוס' [להלן כ. ד"ה היא] דאם הרקיק סותם כל החלון הוי חציצה [גם בלי ביטול], ומזה ששמואל נקט לשון דאינו ממעט, משמע שאם סותם לגמרי הוי חציצה, וע"ז פריך כיון שמקבל טומאה אינו חוצץ.

16. דבר יעקב מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

ט] ותיפוק ליה דהוה ליה דבר שהוא מקבל טומאה - הקו"ש [אות סה] ושי' ר' שמואל [אות כח וכן בחי' סימן טו - ג] חוקרים האם דבר המקבל טומאה אינו חוצץ מפני שהוא עצמו נטמא ודבר טמא אינו חוצץ, או דהוי כלל שדבר המקבל טומאה אין לו דין חציצה אפי' לא נטמא.

הר"י מיגש בשיטה מבאר דאינו חוצץ כיון שהטומאה נכנסת בו וממשיכה הלאה. הקו"ש מביא מחלוקת תנאים [אהלות ח - א] לגבי אוכלין טהורין שלא הוכשרו, לדעת הת"ק אוכל שלא הוכשר חוצץ, ולדעת ר' יוחנן בן נורי אינו חוצץ. והלכה כת"ק. ומבאר הקו"ש שלפי דעת ת"ק הטעם שאינו חוצץ בפני הטומאה אינו תלוי בדבר המקבל טומאה [ושונה מסכך סוכה שתלוי בראוי לקבל טומאה], אלא בטומאה ממשיכה מפני שהוא עצמו נטמא, ולכן אם לא הוכשר חוצץ. ולדעת ר"י בן נורי תלוי בדבר המקבל טומאה ולכן אף אם לא הוכשר אינו חוצץ.

הקו"ש [אות סז] מקשה מהא דמודה ר"י בן נורי בעיגול של דבילה שהוא חוצץ, מוכח שאין טעמו שכל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ.

17. תוספות מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

שנילושה במי פירות - הר"מ לשנויי כגון שאין בו כביצה ובמסכת אהלות (פי"ג מ"ה) חשיב פחות מכביצה אוכלין בהדי הנך שאמר שממעטים את הטפח.

18. דבר יעקב מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

[יא] בא"ד - הר"מ לשנויי כגון שאין בו כביצה וכו' - פי' פחות מכביצה שאפי' הוכשר אינו מקבל טומאה כיון שאין בו כשיעור.

כתב הר"ש [אהלות יג - ה, וכ"כ המגיה למל"מ] [טומאת אוכלין ד - א] בשם התוס' יוה"כ [שפחות מכביצה אינו מקבל טומאה מדאורייתא, אבל מדרבנן מקבל טומאה]. ומבאר הר"ש דאע"פ שמדרבנן הוי דבר המקבל טומאה, מ"מ כיון שמה"ת אינו נטמא הוי חציצה.

19. תוספות מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

מי פירות - פי' ר"ח כגון שמן ולא דק דשמן מכשיר הוא כדמוכח בפרק קמא דשבת (דף ה:): ובריש פרק חבית (שם קמז). דשמן חשיב משקה אלא דוקא מוהל היוצא מתחילה.

20. דבר יעקב מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

[ג] תד"ה מי פירות - פי' ר"ח כגון שמן ולא דק דשמן מכשיר וכו' - החת"ס מתרץ שהר"ח קאי לפי שיטת ר"ש שזורי [מנחות לא א] שסובר ששמן ודבש אינם בכלל מקשים המכשירים לקבל טומאה. התוס' לשיטתם שכתבו [במנחות שם] שדוקא שמן קרוש אינו משקה [לפי ר"ש שזורי], והר"ח ס"ל כרש"י שסובר שאין השמן בכלל משקה כלל [לפי ר"ש שזורי שהלכה כמותו].

=====

1. שיעורי ר' דוד מסכת בבא בתרא דף יט עמוד ב

נא) אי בענין ביטול כדי לחצוץ בפני הטומאה

גמ' אמר ר' טובי בר קיסנא אמר שמואל, רקיק אינו ממעט בחלון, [ופריך] מאי איריא רקיק, אפי' עבה נמי. ופירשו בתוס', השתא ס"ד דנקט רקיק דוקא משום דאית ביה תרתי, חדא דלאו סתימה מעלייתא היא, לפי שהוא רך ועשוי ליפול, ועוד שאינו מבטלו, משו"ה פריך אפי' עבה נמי, שמתקיים, הואיל ואינו מבטלו אינו ממעט.

והנה בתוס' להלן (דף כ. ד"ה היא גופה) כתבו, דכל דין זה דבעינן ביטול, מייירי דוקא לענין למעט החלון מכשיעור, [כלשון הגמ' אינו "ממעט" בחלון], דאינו סותם כל החלון, להכי בעי ביטול, אבל היכא דסותם כל החלון, ודאי לא בעי ביטול, וחוצץ בפני הטומאה אף בלא ביטול.
ובאמת יש מהראשונים (עיין שטמ"ק) דמפרשי על דרך זה קושיית הגמ' כאן, דמדנקט ריקק, משמע דרק לענין למעט בחלון, אינו ממעט, אבל אם היה סותם כל החלון, שפיר הוי סתימה אף שלא ביטלו שם, ועל זה פריך מאי איריא ריקק, דרק ממעט ולא סותם, הא אפי' עבה, דסותם הכל, נמי לא מהני, כיון דהרי מקבל טומאה, ע"ש.
ומבואר דסברי התוס' והראשונים, דהחסרון של דבר המקבל טומאה גרע מהחסרון של לא ביטלו שם, דהיכא דלא ביטלו, סברי דהוי חסרון רק היכא שאינו סותם כולו, אבל אם סותם כולו לא הוי חסרון בזה שלא ביטלו שם, משא"כ דבר המקבל טומאה הוי חסרון שאינו חוצץ אפי' בסותם לגמרי, וצ"ב סברת החילוק בזה (עי' ס"ק הבא).

(ג) ביאור החילוק בין ממעט לסותם הכל
ונראה בזה, דהנה לכאורה צ"ב בעיקר סברת התוס' והראשונים לחלק בין אם רק ממעט הפתח, או שסותמו לגמרי, דמ"ש לסתום מלמעט, דכמו דבמעט מהחלון, אינו ממעט, כיון שאינו מבטלו שם, כמו כן בסותם כל החלון לא יהא סתימה, דהרי אינו מבטלו שם, ומ"ש למעט מלסתום לגמרי.
ונראה לבאר סברת שיטת התוס', דבכדי שתתפשט הטומאה אל בית אחר, חוץ ממה דבעינן שם "פתח", בעינן ג"כ שיהיה בפועל איזה מקום פתוח, שתתפשט הטומאה ותעבור דרכו.
ולכן אם יש סתימה הסותמת כל החלון, אף שלא ביטל את הסתימה להחלון, ועדיין יש על החלון שם פתח, אעפ"כ הרי עכ"פ אין כאן שום מקום פתוח לטומאה להתפשט, ואין הטומאה מתפשטת מבלי שיהא איזה מקום פתוח.

ודוקא כשאין הסתימה סותמת כל החלון, בזה איכא חילוק אם מבטלו, או לא, ומשום דכל מה דבעינן שיעור טפה, הוי רק כדי שיהיה ע"ז שם "פתח", דבפחות מטפה לא הוי פתח, אבל עכ"פ כשיש שם פתח, שוב מתפשטת הטומאה בכל מקצת ומקצת ממנו.
ולכן אם הניח דבר הסותם מקצת מהטפה, אם לא ביטלו שם, הרי עדיין נשאר ע"ז שם פתח, ושוב ממילא מתפשטת הטומאה בהמקצת מהטפה שנשאר פתוח, דכל שיש שם פתח שפיר מתפשטת הטומאה אפי' דרך מקום פחות מטפה, אבל אם ביטלו שם, אז ממעט מהשם פתח, דהא נעשה חלק מהכותל, וחסר מהשיעור טפה, ובוה אין הטומאה עוברת בו.
אבל זהו דוקא כשאינו סותם כל החלון, דאז בעינן שימעט מהשם פתח, ולכן בעינן ביטול דוקא, אבל כשסותם כל החלון, הרי אף על פי שיש על החלון שם פתח, מ"מ אין מקום פתוח להתפשט כלל, ולכן הוי סתימה אפי' אם לא ביטלו.

ואכן לפי"ז צ"ע, דא"כ בדבר המקבל טומאה נמי מ"ט לא יהיה חילוק זה, דהיכא שסותם הכל, יועיל סתימתו אף על פי שהוא דבר המקבל טומאה, דהרי עכ"פ הכל סתום ואין מקום להטומאה להתפשט.
וכנראה בדבר המקבל טומאה כיון דהוא עצמו נטמא, א"כ לא שייך כלל שיסתום הטומאה שלא יתפשט, דכיון דהוא עצמו נטמא, הוי כפתוח ממש, וממילא מעביר הטומאה ואינו סותם כלל.
אכן אי נימא כן, דזהו הטעם דאינו מועיל אפי' לסתום לגמרי, א"כ הרי זה רק אם עכשיו מקבל טומאה בפועל מזה המת, לכן אינו סותם, אבל אם הוא רק דבר המקבל טומאה, אבל עכשיו אינו מקבל טומאה לפי מה דהוא עתה, [כגון שלא הוכשר במים], א"כ הרי כשסותם אין מקום לטומאה להתפשט, ולמה לא יועיל סתימתו. ומלשון הגמ' דקאמרה שאינו חוצץ כיון שהוא דבר המקבל טומאה, ולא קאמר מפני שנטמא באמת, הרי משמע דאפי' אם באמת לא נטמא, ג"כ אינו חוצץ, וזה צ"ב מ"ט לא יחצוץ.
ואמנם מהמשך הגמ' משמע באמת דרק מפני שנטמא בפועל, אינו חוצץ, דפריך גבי כלי חרס, אי פומא לבר, ליחוצץ, כיון שבפועל לא קיבל טומאה (וע"ע להלן ס"ק ס"ד ס"ה ס"ו).